

RAZGOVOR SA DIREKTOROM REPUBLIČKE GEODETSKE UPRAVE ING. VLADIMIROM LUKIĆEM

Pitanje: Želimo da razgovaramo sa Vama o nekim aktuelnim problemima u našoj geodetskoj djelatnosti. Pitanja koja ćemo postaviti tiču se: zapošljavanja, školstva, finansiranja premjera i drugog, a odgovori na njih sigurno će biti interesantni za naše kolege u SRBiH.

Da počnemo od Republičke geodetske uprave čiji ste Vi direktor. Ima li teškoća u sadašnjem radu i kakvi su planovi za budući rad?

Republička geodetska uprava je postavila sebi, između ostalih, kao najvažnije zadatke na kojima će se znatnije angažovati u narednom periodu, a to su:

- premjer i održavanje premjera,
- organizacija Republičke geodetske uprave,
- organizacija opštinskih geodetskih uprava,
- donošenje novih zakonskih propisa,
- finansiranje premjera i izrade katastra zemljišta,
- razvijanje geodetske operative u Republici na kartografiju, reprodukciju, mehanografiju, primjenjenu geodeziju, trasi- ranje saobraćajnica,
- školovanje geodetskog kadra u našoj Republici i dr.

Što se tiče poteškoća sa kojima se susreće ova Uprava one su zaista mnogobrojne. U prvom redu niska materijalna baza ne dozvoljava normalnu popunu radnih mjesta, te opremanje Uprave tehničkim sredstvima, usavršavanje i daljnje školovanje kadra i dr. Ipak, pored svega najveći problem su stanovi i niski lični dohoci.

Pitanje: Šta je sa republičkim zakonom o finansiranju premjera za period od 1971 - 1975. godine?

Krajem 1970. godine ova Uprava je predložila Izvršnom vijeću nacrt zakona o finansiranju premjera i izrade katastra zemljišta od 1971 - 1975. godine. Kako je u međuvremenu došlo do

određenih ustavnih promjena, to ovaj nacrt zakona nije još razmatran. Međutim, mi smo uočili neke slabosti dosadašnjeg načina finansiranja premjera i izrade katastra zemljišta. Zapravo, vidjeli smo da nerazvijene opštine nisu u stanju da u tako kratkom vremenskom roku, koliko traje premjer, podnesu 50% ukupnih troškova premjera. Zbog toga je Uprava izradila Informaciju o finansiranju premjera i izrade katastra zemljišta u SRBiH, u kojoj su predložene slijedeće varijante:

1. Da učešće u finansiranju premjera bude 50% Republika i 50%, za privredno razvijene opštine. Za privredno nerazvijene opštine da se ovaj procenat smanji ovisno o stepenu njihove razvijenosti.
2. Da sve opštine učestvuju u finansiranju premjera sa 50%, s tim da nerazvijene opštine dobiju namjenski kredit od Republičkog fonda za kreditiranje bržeg privrednog razvoja nedovoljno razvijenih područja.
3. Da se finansiranje troškova premjera vrši putem fonda koji bi se obrazovao od 2% odnosno 3% od katastarskog prihoda godišnje od svih opština.

Informaciju je razmatralo Izvršno vijeće i ista je dostavljena skupštinama opština na mišljenje. Veći broj primjedbi smo primili i u toku januara mjeseca izradićemo novu informaciju i dostaviti je Izvršnom vijeću na razmatranje, poslije čega ćemo izvršiti potrebne dopune u predloženom nacrtu zakona. Nakon toga očekujemo usvajanje zakona o finansiranju premjera i izrade katastra zemljišta za period 1971 - 1975. godine. Međutim, bez obzira što još nemamo pomenutog zakona, radovi na premjeru teku normalno. U 1971. godini za poslove premjera dobili smo uglavnom dovoljno sredstava a to očekujemo i u 1972. godini. Smatram za potrebno naglasiti zaključak Izvršnog vijeća i Skupštine, da poslove na premjeru i izradi katastra zemljišta treba intenzivirati.

Znajući za brojne potrebe naše Republike u ovim poslovima s jedne strane, i procenat od 31% teritorije BiH obuhvaćene novim premjerom, smatram da nema mjesta bojazni da će doći do smanjenja radova na novom premjeru. Naprotiv, premjer u narednom periodu treba da se ubrza.

Pitanje: Date su teze za novi savezni zakon o premjeru i katastru zemljišta - da li je i Republička geodetska uprava dala svoje primjedbe?

Svima nama je poznato da je krajem 1971. godine prestala važnost Osnovnog zakona o premjeru i katastru zemljišta. Ova Uprava je u saradnji sa Savezom GIG-a BiH dala svoje primjedbe.

Zapravo, naš je prijedlog da u nadležnosti saveznog organa ostanu slijedeći poslovi:

- jedinstvene kartografske projekcije,
- osnovne geodetske mreže (astronomsko-geodetska, nivelman-ska i gravimetrijska),
- osnovni topografski i kartografski znaci i
- normativi tačnosti premjera.

Svi ostali poslovi treba da budu u nadležnosti republika i pokrajina.

Mi smatramo da su to, ti radovi koji obezbjeđuju cjelovitost premjera na teritoriji Jugoslavije, te da ih treba regulisati saveznim propisima. Međutim, po ovom pitanju je održano nekoliko sastanaka na raznim nivoima i po njima još uvijek nismo usaglasili stavove na nivou federacije. Savjet Savezne geodetske uprave se u potpunosti sada angažuje na ovom poslu i uskoro možemo očekivati rješenje ovog pitanja.

Pitanje: Kakvu perspektivu imaju naše kolege koje diplomiraju na jednoj od geodetskih škola odnosno fakulteta?

Po mom mišljenju imaju dobru perspektivu.

Ovo mi je pitanje postavljeno već nekoliko puta samo na raznim mjestima i uglavnom od drugova sa škola i nekih prosvjetnih institucija. Počeću upravo od naših škola koje obrazuju geodetski kadar. Mogu reći da se geodetske radne organizacije (one koje vrše premjer kao i opštinske službe i dr.) u pogledu zapošljavanja ponašaju upravo onako kao i škole.

Viša geodetska škola ima pet stalnih stručnih nastavnika i nekoliko puta toliko honorarnih. U Geodetskoj tehničkoj školi, premda je situacija bolja, ipak su svi stručni nastavnici opterećeni preko pedagoških normi. Dobro nam je poznato da angažovanje honorarnih nastavnika i prekomjerno opterećenje stalnog nastavnog kadra u obrazovnim institucijama ima za posljedicu slab kvalitet nastave, i razumljivo, slab kvalitet svršenih stručnjaka.

Geodetski zavod u Sarajevu već godinama ne proširuje svoje kapacitete. Sa izvršenjem poslova kasni se na većini radilišta, a mnoge poslove iz oblasti premjera nije bio u stanju da prihvati, te su oni ustupljeni radnim organizacijama van naše Republike. Inače svi ostali poslovi van premjera se godinama dobrim dijelom obavljaju van naše Republike.

Umjesto da u Zavodu nadje zaposlenje neograničen broj geodetskih stručnjaka svih profila, on svake godine prima znatan broj geometara u privremeni radni odnos i to uglavnom tokom terenske sezone. Slična situacija je i u Geodetskom servisu Banja Luka. Pojedine grupe naših stručnjaka u raznim preduzećima takodje su zatvorene u sebe i uglavnom godinama rade sa istim brojem stručnjaka, premda se poslovi stalno povećavaju. Posljedica ovoga je da se mnogi poslovi obavljaju površno, a veoma često, u nedostatku geodetskih stručnjaka, naše poslove obavljaju stručnjaci drugih struka. Neke od ovih radnih organizacija mnoge poslove, koje ne mogu same obaviti, povjeravaju gotovo redovno organizacijama van Republike. Među ovim prednjači Energoinvest. Gotovo ista situacija je u opštinskim geodetskim upravama.

U svim organizacijama počev od škola preko Geodetskog zavoda, opštinskih organa uprave i drugih organizacija prekovremeni i honorarni rad predstavlja znatan vid izvršavanja poslova.

Mnogi će za svoje stanje potražiti izgovor u nedostatku stručnog kadra, mislim onog sa visokom spremom, zatim u nedostatku radnog prostora, nedostatku nekih kapaciteta koje nemamo u Republici, nerazumjevanju za našu službu i dr. Po mom dubokom ubjedjenju ovakvi i slični razlozi se mogu prihvatiti samo djelimično, ali ni u kom slučaju, kao opravdanje jer iza nas ne postoje nužni napori koje smo trebali učiniti da bi se prevazišlo postojeće stanje. U prevazilaženju ovog stanja očekujem punu podršku samoupravnih, političkih i drugih faktora naših radnih organizacija i ustanova i našeg stručnog udruženja (Saveza i podružnica).

Duboko sam ubjedjen u to, da će naše radne organizacije, geodetske službe, škole i dr. vrlo brzo sagledati šta za njih znači zatvaranje u sebe. Mislim da nije potrebno ovdje obrazlagati, da zatvaranje organizacija i ustanova u sebe, praktično znači njihovo odumiranje. To znači da radne organizacije treba da širom otvore svoja vrata mladim stručnjacima svih profila jer poslova ima dovoljno i sve će ih više biti. Bosna i Hercegovina ima mnogobrojne potrebe za raznim geodetskim poslovima a to je najveća garancija daljnjeg zapošljavanja kadra i razvoja radnih organizacija, geodetskih službi i škola, a time i bolji uslovi života i rada geodetskih stručnjaka.

Pitanje: Kakvi su izgledi da u Republici kompletiramo geodetsku proizvodnju?

Poznato je da mi u našoj Republici uglavnom obavljamo poslove iz oblasti premjera, dok ostale potrebe za geodetskim proizvodima zadovoljavamo van BiH. Upravo iz tih razloga

prezentirana je Izvršnom vijeću Informacija o potrebi kartografske djelatnosti u SRBiH. Ovom Informacijom je obuhvaćen kako problem kartografije i reprodukcije u Republici tako i problem radnog prostora Geodetskog zavoda u Sarajevu. Ovo rješenje treba da ubrza i daljnje razvijanje primjene računara u našoj struci, zahvatanje poslova primjenjene geodezije i drugih naših poslova u ovoj radnoj organizaciji. Informacija je od Izvršnog vijeća dobila punu podršku i donesen je odgovarajući zaključak. Obavljeno je više razgovora po ovom pitanju i na njemu se i dalje radi.

Ovdje moram konstatovati da mi u Bosni i Hercegovini nismo u stanju ovladati gore pomenutim poslovima bez daleko bolje kvalifikacione strukture. Zapravo, rješenje ovog problema će ovisiti uglavnom od spremnosti radnih organizacija da poboljšaju kvalifikacionu strukturu sa stručnjacima visoke spreme i od većih ulaganja u investicije i modernizaciju proizvodnje. Pitanje poboljšanja kvalifikacione strukture kadra i modernizacije proizvodnje smatram ključnim problemom bez čijeg rješavanja nema napretka i daljeg razvoja struke.

Pitanje: Očekujemo osnivanje Geodetskog odsjeka pri Gradjevinskom fakultetu u Sarajevu - dokle se stiglo sa tim?

Školovanje stručnog kadra, po mom mišljenju, je jedan od najznačajnijih elemenata daljnjeg razvoja struke. Odatle je razumljiv interes ove Uprave, Saveza GIG-a, radnih organizacija i drugih za ovu oblast. Dobro nam je poznato da školovanje geodetskog kadra, naročito srednjeg, ima dužu tradiciju u Bosni i Hercegovini. Zapravo, Geodetska tehnička škola vuče svoj korijen još od 1923. godine, premda kao samostalna ustanova radi od 1948. godine. Iz ove škole su uglavnom izašli geodetski kadrovi Bosne i Hercegovine. Kadrovi koji su izašli iz ove škole zadovoljavali su na svojim radnim mjestima a mnogi od njih su izrasli u vanredne stručnjake koji obavljaju i poslove veće spreme nego što im je škola dala.

Prije deset godina u Sarajevu je osnovana Viša geodetska škola. Prilikom koncipiranja ove škole vladalo je mišljenje, a ono vlada i danas da ona može dati dobar kadar za dvije godine školovanja samo ukoliko se njeni studenti regrutuju iz reda geometara, odnosno ukoliko vrši doškolovanje geodetskog kadra srednje stručne spreme - naročito onog iz prakse. U prvim godinama rada, kada su se u školu upisivali većinom geometri, naročito oni iz prakse, škola je dala znatan broj veoma dobrih geodetskih stručnjaka, koji su u našoj struci popunili jednu veliku prazninu. Međutim, od kada škola upisuje sve veći broj studenata, koji nisu

završili geodetske škole, od tada prema onome što pokazuju na radu u organima i radnim organizacijama, nismo više zadovoljni kadrom iz Više geodetske škole.

Sagledavajući u cjelosti školovanje geodetskog kadra u BiH i postojeću kadrovsku strukturu s jedne strane, i nužnost da u našoj Republici organizujemo proizvodne kapacitete koji će obuhvatiti:

- premjer,
- kartografiju,
- reprodukciju,
- primjenu elektronskih računara,
- primjenjenu geodeziju,
- geodetske poslove kod trasiranja komunikacija,
- geodetske poslove iz oblasti prostornog planiranja,

te ako tome dodamo još potrebu da opštinske geodetske uprave prerastu u službe koje će zadovoljiti sve potrebe komune u geodetskim poslovima s druge strane, onda nam se nameće neminovna zaključak da nam školski sistem u Republici nije kompletiran. Nesumnjivo je da sa postojećom kvalifikacionom strukturom nismo u stanju postići postavljene zadatke. Istovremeno moramo konstatovati da dosadašnjim školovanjem geodetskih kadrova visoke sprema van naše Republike nismo bitnije popravili kvalifikacionu strukturu.

Iz pomenutih razloga, Republička geodetska uprava je formirala Komisiju sa zadatkom da sagleda školovanje geodetskog kadra u našoj Republici, a posebno visoko-stručnog kadra. Nakon prikupljanja potrebnih podataka, izradjen je elaborat iz kojeg se, između ostalog, vidi da danas u Bosni i Hercegovini imamo preko hiljadu geodetskih stručnjaka, od čega 76% sa srednjom, 17% sa višom i 7% sa visokom stručnom spremom. Uporedimo li ove procenete sa stanjem u drugim republikama, vidimo da je naša kadrovska struktura mnogo slabija naročito ako poredimo procenete kadra sa visokom spremom. Dok mi na primjer imamo 7% kadra sa visokom školskom spremom SR Hrvatska ima 27%. Slična ili još nepovoljnija je situacija ako se poredimo sa SR Srbijom odnosno Slovenijom.

Poslije svestrane analize ovog problema u Komisiji, u Republičkoj geodetskoj upravi, te na plenumu Saveza GIG-a, kao i radnim organizacijama i školama, došli smo do jednoglasnog zaključka da se predloži integracija Gradjevinskog fakulteta i Više geodetske škole, s tim da se na Gradjevinskom fakultetu osnuje geodetski odsjek. Kako nam je poznato ovi kolektivi su donijeli odluke o integraciji još u prvoj polovini

jula mjeseca 1971. godine. Ali s obzirom da je ova integracija prihvaćena pod uslovom da se obezbjede finansijska sredstva u iznosu od 9,100.000 dinara u vremenskom periodu do 1974. godine, to je sasvim jasno što je ovaj predlog prilikom razmatranja na sjednici Izvršnog vijeća vraćen da se realnije sagledaju potrebe i visina sredstava. Ovo pitanje smatramo presudnim za dalji i svestraniji razvoj geodetske struke i nauke u Bosni i Hercegovini i na njemu ćemo se i dalje angažovati.

Pitanje: Šta mislite - da li je suviše uzak djelokrug rada opštinskih geodetskih uprava?

Geodetska služba u komuni, po mom mišljenju, je jedan od najvažnijih faktora za našu dalju afirmaciju. Ove službe moraju biti više predmet interesovanja i to ne samo Republičke geodetske uprave nego i čitavog našeg staleža.

Želim da naglasim da su narasle potrebe u opštinama izmijenile sadržaj i fizionomiju klasičnih katastarskih službi. Zapravo, one su zaista prestale ili prestaju da budu službe koje jedino održavaju katastar i isključivo službe fiskalnih potreba svojih opština.

Osamostaljavanje opštinskih geodetskih uprava je, po mom mišljenju, imperativ vremena i daljnjeg njihovog napretka. Ove službe treba, naravno tamo gdje za to postoje objektivni uslovi, ojačati kadrovski, snabdjeti savremenom opremom i finansijski osamostaliti, kako bi one mogle zadovoljiti sve potrebe za geodetskim poslovima u svojoj komuni. U većim opštinama preko proširene djelatnosti potrebno je uvesti djelimično samostalno finansiranje opštinske geodetske službe. To znači da se održavanje premjera i katastra zemljišta i nadalje finansira iz budžeta opštine, a da se proširena djelatnost opštinske geodetske uprave tj. njena uslužna djelatnost finansira vlastitim приходima. Time bi se djelimično opštinski budžet oslobodio izdataka oko nabavke nove opreme i angažovanja povećanog broja stručnjaka. Vrlo povoljne uslove za razvoj i afirmaciju imaju naše službe u opštinama u kojima je izvršen novi premjer. Međutim, nažalost u nekim se opštinama novi premjer slabo održava i nedovoljno se koristi bogatstvo podataka koje on pruža. Ovo je posljedica slabe angažovanosti a ponegdje i slabe stručnosti naših kolega u opštinama. Zapazio sam da se u opštinama, gdje imamo stručne i politički aktivne kolege, naši se poslovi više cijene, premjer se bolje održava i svestranije koristi. Nagradjivanje geodetskih stručnjaka u tim opštinama je mnogo bolje. Ovakve korijenite promjene moguće

je učiniti uz radikalne izmjene dosadašnjih shvatanja i odnosa unutar mnogih naših opštinskih geodetskih službi. To se pokazalo i na nedavno održanim savjetovanjima sa predstavnicima opštinskih geodetskih uprava, koje smo održali po regionima u Sarajevu, Tuzli, Banja Luci i Mostaru. Ova savjetovanja su nam pružila još i veliko obilje materijala, koji će nam i te kako dobro doći u našem daljem radu.

Pitanje: Možemo li se nadati da će već jednom doći do objedinjavanja geodetske službe u gradu Sarajevu?

Moram na početku da konstatujem činjenicu da Sarajevo ima slabije organizovanu geodetsku službu nego što je imaju manji gradovi u Jugoslaviji (Niš, Maribor, Osijek i dr.). Porediti je sa Beogradom, Ljubljanom i Zagrebom, ovog momenta zaista nema ni smisla. Dobro mi je poznato da su predstavnici katastarskih ureda sarajevskih opština obišli pomenute republičke centre i pohvalno se izrazili o organizaciji geodetske službe u ovim mjestima i zatim dali predlog o potrebi jedinstvene geodetske službe u gradu Sarajevu. To isto su učinili predstavnici Saveza geodetskih inženjera i geometara i Republičke geodetske uprave. Smatram da su nam svima dobro poznati naponi ove Uprave, Saveza GIG-a BiH, Podružnice GIG-a grada Sarajeva, te škola i mnogih pojedinaca koji su radili na tome da dodje do objedinjavanja postojećih geodetskih službi i da se osnuje jedinstvena gradska služba koja bi mogla zadovoljiti mnogobrojne potrebe grada Sarajeva.

Premjer grada Sarajeva koštaće preko 15 miliona dinara, bez izrade karata raznih namjena i razmjera. Mislim da nema potrebe ovdje da obrazlažem, šta znači imati u jednom gradu jednu umjesto pet službi. Zatim, šta znači opremiti te službe kadrom, opremom, prostorom i drugim. Po mom mišljenju samo subjektivni razlozi su prepreka objedinjavanju geodetske službe u gradu Sarajevu a ni u kom slučaju objektivni.

Ukoliko blagovremeno ne dodje do objedinjavanja ove službe u gradu Sarajevu novi premjer se neće svestrano koristiti, neće se ažurno i kvalitetno održavati, te će prema tome vrlo brzo zastariti. Brinem za tako velika uložena sredstva i sudbinu novog premjera grada. Samo dobro organizovana, savremeno opremljena i jedinstvena služba može uspješno održavati jedan jedinstven premjer i zadovoljiti brojne potrebe ovog grada i njegovih gradjana.

Pitanje: Mislimo da sa ovog mjesta treba nešto da čujemo i o našoj najvećoj geodetskoj radnoj organizaciji u SRBiH.

Geodetski zavod u Sarajevu kao najveća radna geodetska organizacija u našoj Republici, praktično obavlja samo jedan dio geodetskih poslova, a to je premjer zemljišta. Zavod sa ovakvom jednostranom orijentacijom nije u stanju da zadovoljava brojne potrebe ove Republike. Zbog toga, on nije u stanju da vrši znatnije zapošljavanje geodetskog kadra. Jednostrana orijentacija Geodetskog zavoda ne stvara perspektivu za razvoj visoko stručnog kadra, niti za rad kadra koji je duže vrijeme proveo na terenu, a pogotovo za naše koleginice.

Po mom mišljenju Geodetski zavod, prvo zbog sebe, zatim i zbog brojnih potreba ove Republike, treba pored premjera razvijati kartografiju, reprodukciju, mehanografiju i primjenjenu geodeziju uključujući tu naše poslove oko trasiranja saobraćajnica te komasacije i druge poslove iz geodetske djelatnosti. Da bi se sve to postiglo nužno je da Zavod riješi neka goruća pitanja a to su: kadar, prostor i oprema. Zavodu je nužno pružiti što veću pomoć u svakom pogledu. Na kraju smatram najbitnijim da svaki radnik geodetskog zavoda shvati da bez rješavanja gornjih pitanja, a naročito jačanja Zavoda sa visokostručnim kadrom nema daljnjeg prosperiteta i da rješenja spomenutih problema treba prvenstveno tražiti unutar svoje radne organizacije. Očekivanje da neko spolja riješi njegove probleme, je pogrešno.

Pitanje: Da li je osnovan Savjet Savezne geodetske uprave i kakva je njegova uloga?

Na osnovu zakona o organizaciji i djelokrugu saveznih organa uprave i saveznih organizacija osnovan je nedavno Savjet Savezne geodetske uprave. U Savjet je izabran iz svake republike i pokrajine po jedan član. Mi još nismo u potpunosti sagledali zadatke Savjeta. Međutim, Savjet se uglavnom sada angažuje na iznalaženju zajedničkog stava po pitanju poslova koji obezbjedjuju jedinstvo premjera na teritoriji Jugoslavije, njihovoj nadležnosti, načinu finansiranja i dr.

Takodje smatram, s obzirom na problematiku koju danas imamo pred sobom, da je vrijeme da formiramo tzv. stručni savjet pri Republičkoj geodetskoj upravi. Premda ovakav savjet nije predviđen zakonskim propisima, on bi u svakom slučaju opravdao svoje postojanje. U ostalom prije par godina na godišnjoj skupštini Saveza GIG-a BiH, donijeli smo zaključak o formiranju takvog Savjeta. Ovo treba uskoro da uradimo.

Pitanja: Ing. Muhamed Šestić   Odgovori: Ing. Vladimir Lukić

U ovom razgovoru prije svega bio mi je cilj da konstatujem postojeće stanje bez ikakvog zaobilaženja, a zatim da naglasim i zadatke koji očitro proizlaze iz ovakvog stanja. Ovom prilikom nisam govorio o uspjesima bilo čijim, jer su nam oni poznati i smatram da je danas važnije govoriti o onome što treba da uradimo.

Ing. V. L.